

ZOEKLICHT OP HET GAZON

Van Auke Hulst verscheen eveneens

Jij en ik en alles daartussenin (roman, 2006)

De eenzame snelweg (reisboek, 2007)

Wolfskieren (roman, 2009)

Kinderen van het Ruige Land (roman, 2012)

Buitenwereld, binnensee (reisverhalen, 2014)

Slaap zacht, Johnny Idaho (roman, 2015)

En ik herinner me Titus Broederland (roman, 2016)

Als dit zo doorgaat (samensteller verhalen, 2017)

Motel Songs (reisverhalen, 2018)

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

AUKE HULST

ZOEKLICHT OP
HET GAZON

Ambo|Anthos
Amsterdam

De auteur is het Nederlands Letterenfonds erkentelijk voor
zijn bijdrage aan de totstandkoming van dit boek.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 263 3349 1

© 2018 Auke Hulst

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © AP/Associated Press/Hollandse Hoogte

Foto auteur © Mark Uyl

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Richard Milhous Nixon

- 1913 Geboren in Yorba Linda, Californië
- 1940 Huwt met Thelma 'Pat' Ryan
- 1947-1950 Lid van Huis van Afgevaardigden
- 1950-1953 Senator
- 1953-1961 Vicepresident
- 1960 Verliest presidentsverkiezingen van John F. Kennedy
- 1962 Verliest gouverneursrace Californië, kondigt vertrek uit de politiek aan
- 1968 Gekozen tot president
- 1972 Inbraak bij het hoofdkwartier van het Democratic National Committee in het Watergate-complex, Washington D.C.
- 1972 Herkozen
- 1974 Eerste president die aftreedt
- 1993 Pat Nixon overlijdt aan longkanker
- 1994 Overlijdt aan een beroerte

‘Mensen zijn als rivieren: er stroomt allemaal het zelfde soort water in en dat is overal gelijk, maar elke rivier is deels smal en snelstromend, deels breed en traag; soms is het water koud, soms zuiver, soms troebel en soms lauw. Zo is het ook met mensen. Ieder mens draagt in zich de kiemen van alle menselijke eigenschappen en soms komen deze, dan weer andere voor de dag; soms lijkt hij helemaal niet op zichzelf, en blijft toch altijd dezelfde persoon.’

– Lev Tolstoj, *Opstanding*

DIENSTMEDEDELING:

Dit is een roman – met de feiten is geknoeid.

NOCTURNE

9 MEI 1970

‘Ik maak me zorgen over zijn gesteldheid. (...) Hij vaart nog steeds op crisisgolven, maar de kater is aanstaande en zal intens zijn.’

- Dagboek van H.R. ‘Bob’ Haldeman, stafchef

Het spookte in het Witte Huis en hij was de geestverschijning van dienst. Zijn spieren deden pijn, zijn nek was stijf, zijn godverdomde hart een beurs geslagen vuist, en nu hij in een raam zijn weerspiegeling trof, schrok hij van het uitgewoonde gelaat dat naar binnen keek. Hem bespiedde. Ook Lincoln had aan slapeloosheid geleden, wist hij, en aan melancholie, naar verluidt omdat diens geliefde zoon-tje Willie in het ouderlijk bed aan buiktyfus was bezweken – psychologengelul, als je het hem vroeg. Zo er al iets was wat presidenten van de vredig sluimerende massa onderscheidde, dan was het het gewicht van verantwoordelijkheid, en niets anders.

Hij had 200 milligram Seconal weggespoeld met twee duimen whisky, maar een angstdroom had het effect tenietgedaan. In de badkamer had hij met moeite een eierdopje urine geproduceerd en met een washandje het zweet van zijn bovenlijf gewassen – zijn huid leek wel beschimmeld papier. Zich vervolgens aangekleed, een maatpak onder zijn kamerjas voor het geval dat. De nachtmerrie had

zich ontvouwd tot een hem bekend scenario: hij was terug in het huis waar hij was opgegroeid, een kruidenierszaak in Whittier, Californië, in de slaapkamer die hij deelde met zijn broer Harold en zijn broertje Arthur, maar gek genoeg niet met Don, noch met Edward, die nog niet geboren was. De jongens sliepen en hij was klaarwakker – buiten stampte een Tyrannosaurus rond het verduisterde pand, de tanden druipend van het speeksel. Aardbevinkjes deden het servies in de keuken rinkelen en de piano in de woonkamer metalig kreunen; dode insecten dansten in de vensterbank, ogenschijnlijk met zwarte magie weer tot leven gewekt. Hij trok de dekens over zich heen, bad tot God, vervloekte God, sprong toen met bonkend hart uit bed en probeerde vergeefs Harold en Arthur wakker te schudden. Hij riep om hulp, maar niemand kwam. Dat was een fout, want nu ramde het voorwereldlijke beest zijn hoofd naar binnen, greep de blote voetjes van de zevenjarige Arthur – die nog steeds niet wakker werd – en beukte het slappe lichaampje tegen de vloer tot het aan stukken scheurde in dieprode slagregens. Richard M. Nixon, de 37ste President, schreeuwde het uit en probeerde de T. Rex te verjagen met zijn zelfgemaakte hengel, mikkend op een oog zo groot als een ontbijtbord. Maar hij was een oude man, angstig en ingesteld op zelfbehoud – het leek allemaal nergens naar.

Hij ging de Lincoln Sitting Room binnen, zijn favoriete schuilplaats voor de nacht, de kruipruimte van de tijd. Hier, vanaf de eerste verdieping, had hij uitzicht op de Mall, waar Lincolns monument schelpwit werd uitgelicht. Ondanks de nawarmte van de dag stak hij de onwillige

haard aan; hij schonk zichzelf een borrel in en liet zich in de luie stoel zakken. De antieke klok op de schoorsteenmantel sloeg vier uur, in koor met de tachtig andere in het Witte Huis – de laatste slag onthulde een venijnige stilte. Het marmer zweeg, het victoriaanse behang zweeg, het hele huis leek met stomheid geslagen, hoewel een niet gering aantal mannen op dat moment waakte over dit ene echtpaar van huisbewaarders. Pat sliep in haar eigen kamer, onder 's werelds lelijkste kroonluchter, omdat ze zijn nachtelijke expedities niet verdroeg – zij sliep beter dan hij, zeker na twee of meer martini's. Hij was haar ergens kwijtgeraakt, al jaren geleden, maar ze zou ooit terugkeren; hij hield van haar; ze was spijkerhard. Alle zwakte, dacht hij, is zondig, behalve liefde. Hij nam zijn notitieblok van het bijzettafeltje, bladerde door zijn aantekeningen en maakte de punt van een ballpoint nat met zijn tong. De droom noteren? Nou, nee. Het ging de geschiedenis geen bal aan – het zou enkel het geouwehoer van kwakzalvers stimuleren.

Cambodja was belangrijker – het pr-vraagstuk, niet het land. Zijn besluit tot militaire operaties voorbij de Vietnamese grenzen was kolen op het vuur van de studentenprotesten. Waarom begrepen die vlegels niet dat hij de oorlog moest verbreden voor die tot een wiskundig punt kon worden vernauwd? Zeker nu de communisten zich gesterkt voelden door zijn pogingen de oorlog af te bouwen. Uiteindelijk streefden de studenten en hij hetzelfde na, maar de manier waarop zou vergaande implicaties hebben voor de delicate balans tussen de supermachten. Zoete broodjes

hadden nog nooit een geopolitiek conflict beslecht.

En toch, en toch... Dat de Nationale Garde het vuur had geopend op die rellende dienstplichtontwijkers, velen jonger nog dan zijn eigen dochters, had hem uit balans gebracht. Het land leek goddomme langs de ruggengraat in tweeën te scheuren, onder zijn toezicht.

De nachtmerrie, besloot hij, was vast het gevolg van de live uitgezonden persbriefing van gisteravond. Van de stress daarvan. Stress was altijd de oorzaak. Hij had zich rechtstreeks tot de jeugd gericht, over de hoofden van journalisten heen, om duidelijk te maken dat hij begreep dat ze vrede wilden, een eind aan het moorden en de dienstplicht, maar dat zwakte dat doel niet diende. Dat hij de oorlog enkel kon bekorten door de Vietminh en Vietcong vrijplaatsen in Cambodja te ontzeggen – daarna zouden 150.000 manschappen huiswaarts kunnen keren, beloofd. Hij had zich goed voorbereid, zin voor zin bijna, en toch was hij uit zijn gewone doen geweest. Onder de hete televisielampen in de East Room had hij zich onthecht gevoeld van zijn drijfnatte lijf, niet in staat met zijn handen goed getimed de woorden te benadrukken. Hij wou dat hij controle had over dit vreselijke vlees, de controle van de atleet of de acteur, of desnoods van Jack, hoewel diens mannelijke houding te danken was geweest aan de steun van een korset. Alles beter dan met een onzichtbare schurk worstelen die de ruimte had ingenomen die hem rechtens toebehoorde.

Al een tikje aangeschoten hees hij zich op zijn benen om een tweede borrel in te schenken, gekend risicogebied. Daarna bladerde hij op zijn knieën door de platencollectie,

koos Rachmaninoffs *Tweede pianoconcert in C mineur*, blies het stof van het vinyl. Met de randen tussen zijn handpalmen geklemd liet hij de langspeelplaat teder op de draaitafel zakken, plaatste de naald. Het beloftevolle kraken ging over in een pianomotief dat tegelijk kerk en kerker suggereerde, zijn vrome moeder en drieste vader. Toen: het marcheren van zware voeten in de Russische nacht, opgezweept door een orkestrale wind. Met gespreide vingers hamerde hij op een onzichtbaar instrument.

Arme Rachmaninoff... Hij nam zijn glas van het drankkastje, hief het. Op herrijzenis na de nederlaag! De componist was pas vierentwintig toen zijn eerste symfonie in première was gegaan, een ontzielde uitvoering door een nauwelijks voorbereid zootje ongeregeld, geleid door een dronken schoft van een dirigent. Critici spraken van een conservatorium in de hel, waar een Rachmaninoff-gelijkende student zich had laten inspireren door Egyptische plagen. Had de jongeman dat oordeel tot identiteit verheven? Op foto's uit die tijd leek hij gebukt te gaan onder chronische hoofdpijn, de ogen geloken, een hand tegen de linkerslaap, de nek uitgewrongen door een hoge witte kraag. Hij schreef geen noot meer en de door drankzucht veroorzaakte tremors maakten zelfs spelen lastig. Dat die blokkade uiteindelijk werd opgeheven, was – je geloofde het niet – te danken aan de hypnotherapeut aan wie hij dit tweede pianoconcert zou opdragen. Na Rachmaninoffs dood was de gewraakte symfonie een wederopstanding gegund, indachtig het Bijbelcitaat op de openingspagina: 'Mij komt de wraak toe; ik zal het vergelden.'

‘Mr. Presidente?’

Hij stond met zijn rug naar de deur en tuurde door zijn verrekijker uit het raam, de draaitafel op het hoogste volume. De koperblazers suggereerden het inferno van een scheepswerf in vol bedrijf, van klinkhamers die erop los sloegen. Zo godvergeten moe en toch niet moe genoeg...

‘Gebak ei, Mr. Presidente? Toas?’

Hij liet de verrekijker zakken, haalde een zakdoek tevoorschijn, deed alsof hij zijn neus snoot en droogde in het voorbijgaan zijn jukbeenderen. Zonder te kijken wist hij dat het Manolo was, die een verdieping hoger sliep, een zoemer naast het bed dat hij deelde met zijn echtgenote, een vrouw op zakformaat. Was de Cubaan wakker geworden van de muziek of had hij simpelweg aangevoeld dat hij nodig was? Misschien hield Manolo hem wel in de gaten, voor Hoover, voor de Democraten, voor de joden, voor... Nee, nee, onzin. Daar spreekt de nacht, Dick. De whisky. Manolo is familie. Je hebt naast hem gestaan toen hij de Eed van Trouw zwoer en Amerikaan werd. Je hebt diezelfde eed afgelegd en gevoeld dat jullie ook trouw zwoeren aan elkaar. Hij heeft verdomme aangezeten bij het diner waar de beslissing werd genomen nogmaals een gooi te doen naar het presidentschap, een beslissing die Manolo volmondig steunde, ondanks Pats tegenwerpingen. Hij had Manolo ontboden, dat was het, hij wist het weer.

‘U oké, Mr. Presidente?’

‘Ze zijn zich weer aan het verzamelen,’ zei hij.

Manolo kwam naast hem staan, net als hij een man van doorsneelengte, maar jonger en gezonder van teint. De be-

diende droeg een pyjama en instappers, en een rode blazer met het Witte Huis-embleem op de borst. Nixon zette de verrekijker aan zijn ogen. De demonstranten waren lastig te zien in het donker, maar ze waren er, schimmen onder aan de trappen van het Lincoln Memorial. Hij had ze niet publiekelijk klaplopers moeten noemen; had niet de ijzer-vreter uit moeten hangen in pseudomilitaire briefings. Maar toen hij die gedachte uitsprak, zei Manolo dat ze klaplopers wáren, zonder benul van hard werken, met de hánnden werken, van oorlog en van pijn. Manolo was bord-wasser en dagloner geweest in Cuba, dat door Castro naar de filistijnen was geholpen en tot vazalstaat was gemaakt – hij had meer recht van spreken dan verwende universiteitsettertjes die op de middelbare school niets dan dedain hadden gehad voor de GI's die nu door de jungle en de rijstvelden banjerden, niet zelden in hún plaats.

Maar die foto... Die verdomde foto in de krant... Van dat verdomde akkefietje bij Kent State. Van dat meisje dat het in oerpaniek uitschreeuwde, knielend naast een jongen die languit met zijn gezicht op het asfalt lag, keurig netjes, alsof hij alleen maar speelde dat hij dood was. Alsof het allemaal een spelletje was. 'Ze was veertien,' zei hij, uit het niets. 'Een wegloper.'

'Slechte ouder,' zei Manolo, knikkend.

'Slechte ouders, ja.' Hij gaf Manolo de verrekijker en liep naar de platenspeler om de naald te bevrijden uit diens doelloze rondjes in de uitloopgroef. Zag nu pas dat het volume naar beneden was gedraaid.

'Ik was nooit bij Lincoln Memorial,' zei Manolo opeens.

Hij keek om. 'Je maakt een grapje.'

'Nee, sir.'

'Het monument bij nacht is het fraaiste wat D.C. te bieden heeft.' Een stoot adrenaline verdreef de ergste vermoeidheid en alcoholslapte, wakkerde de wil aan te handelen, fuck de voorzichtigheid. Hij wierp zijn kamerjas over de stoel. 'Kleed je aan,' zei hij. 'We gaan.'

Ze verlieten het Witte Huis door een achteruitgang en liepen over het zuidelijke gazon de auto tegemoet waar hij om verzocht had. Het was een hete lentedag geweest en nauwelijks afgekoeld – de rioollucht van de Potomac overheerste het zoet van de Rozentuin en kondigde een helse zomer aan. Het was onbewolkt, de halve maan schitterde met gestolen licht en de sterren waren te talrijk om te tellen, maar nooit zo talrijk als ze in de droge berglucht rond Prescott, Arizona waren geweest, waar hij ooit drie opeenvolgende zomers Harold en moeder had bezocht in een kolonie voor tbc-lijders. Hij voelde zich vreemd opgetogen, bevrijd zelfs: een gekooid dier dat eindelijk was losgelaten. In de stilte van de nacht hoorde hij veiligheidsagenten in walkietalkies brullen: '*Searchlight is on the lawn!* Zoeklicht is op het gazon!' Anderen, ingelijst door raamkozijnen, waren paniekerig aan het telefoneren, vermoedelijk met Ziegler en Haldeman, zijn pers- en zijn stafchef. Een tweetal agenten rende met getrokken wapens naar buiten om aldaar te worden bevangen door besluiteloosheid. Hij gebaarde dat ze moesten opdonderen – Zoeklicht zou goddomme zelf wel bepalen wat hij deed, en dan het liefst on-

der een andere codenaam, een heroïsche, zoals die van Jack, die Lansier was gedoopt. Noem me Mad Dog, dacht hij. Noem me Old Blood and Guts. En hier: mijn trouwe Sancho Panza, geboren in Spanje, getogen in Cuba, Amerikaan in hart en nieren.

De auto was een Lincoln Continental in presidentieel blauw, ooit aangeschaft voor Jack, en nog steeds in gebruik. Het model was gepantserd met titanium en voorzien van radiotelefonie, maar het was ook een plaats delict – dit was dié auto, al was er sinds de moord veel aan versleuteld. Onder LBJ was er een vast dak op gezet en de ramen waren van kogelvrij glas, wat het gevaar buiten hield, maar de geschiedenis binnen en de herinnering levend, zodat hij – het zou ook eens niet – met zijn neus op de feiten werd gedrukt.

Toch maar ingestapt.

Ze reden de poort uit en gingen zuidwaarts over 17th Street. Het interieur had het aaibare van een isoleercel in het gesticht: de vloer was gewatteerd met schapenvacht, op de achterbank lagen keurig opgevouwen presidentiële reisdekens. Direct voelde hij zich weer vastgezet. ‘Ik rij het liefst zelf,’ zei hij, ‘maar ze staan het me niet toe, de klotzakken.’ Een wrang lachje. ‘Weet je wel dat je op Kennedy’s hersens zit?’

Manolo stond half op om onder zijn achterste te kijken – hij veegde de niet-bestaande grijze massa als kruimels van de bank. Er was niemand die een grotere hekel aan JFK had dan Manolo.

Het was een kort ritje zonder verkeer. Hij zag het cordon

van bussen die bumper aan bumper rond het Witte Huis waren geparkeerd, als een kring van huifkarren die het pand simultaan belegerde vesting en strafkamp maakte, het presidentschap gevangenschap; zag enkelen van de duizenden soldaten die in de directe omgeving waren gestationeerd. Ze passeerden groenpartijen waarin daklozen zich verschanst hadden als GI's in de bushbush, sloegen toen rechts af Constitution Avenue in, het oorlogsgebied uit.

‘We waren ooit vrienden, Jack en ik. Heb ik je dat wel eens verteld?’

‘Yes, sir. Veel keer.’

Toch lepelde hij het verhaal op: hoe ze elkaar in '47 hadden leren kennen, jonge honden op de Hill, en kort daarna in debat waren gegaan in een muffe balzaal in Schubbe-kutteveen, Pennsylvania, over stakingsrecht, zo stond hem bij, want er werd wat afgestaakt in die tijd van grootschalige Sovjetinfiltratie; en hoe ze in de slaaptrein terug hadden geloot om de bovenste couchette – hij won – maar het de hele nacht over buitenlandse politiek hadden gehad, tot de dageraad de golvende bossen van Maryland sombergroen kleurde. Dat hij zich oprecht zorgen had gemaakt toen Jack geopereerd moest worden aan zijn rug, op de grens van leven en dood had gebalanceerd, en zelfs in coma was geraakt. Of wat te zeggen van die keer dat Jack hem over partijgrenzen heen de hand had gereikt, in de hoop dat hij het communistenliefje zou verslaan dat de Democraten kandidaat hadden gesteld voor de Senaat? Hem daartoe zelfs cash campagnegeld was komen brengen namens zijn